

Systemiska orättvisor- vad är det egentligen?

Många av begreppen inom temat för invandring och integration saknar en officiell definition. För att råda bot på denna brist har Arbets- och näringsministeriet tillsatt en arbetsgrupp som har definierat de begrepp som används i Lagen om främjande av integration (1386/2010).

Jag har bekantat mig med ett utkast på ordlistan som skall publiceras under sommaren på finska och senare i svensk översättning. Systemiska orättvisor är ett begrepp som inte finns med på listan men det innehåller i min mening drag av två andra begrepp, institutionell diskriminering och indirekt diskriminering.

Institutionell diskriminering är tankemönster som leder till ojämlika resultat vid samhälleligt viktiga funktioner, t.ex. att en person med utländskt namn har svårare att få kallelse till en arbetsintervju eller att få hyra en bostad. Det kan också handla om att t.ex. unga personer med utländsk bakgrund får mera information om närvårdaryrket än om läkaryrket.

Indirekt diskriminering är en till synes enhetlig regel som ändå utestänger vissa. Det kan t.ex. handla om att man kräver kunskaper i finska på en viss nivå, trots att utförandet av själva arbetet inte kräver sådana språkkunskaper.

Systemiska orättvisor innehåller drag av båda dessa former av diskriminering men är ett ännu bredare begrepp. Många av de orättvisa strukturerna är skapade på en tid då det fanns färre invandrare i Finland och tidsandan var i allmänhet en annan, man fäste inte lika stor vikt vid jämlikhet som man gör idag. Jag tror det är en förklarande orsak till varför man inte uppmärksammat problemen tidigare.

Systemiska orättvisor kan också handla om rasism, men är för det mesta mera dolda och därför svårare att upptäcka för den som inte direkt berörs av frågan. Systemiska orättvisor är något som behöver lyftas upp och synliggöras för att skapa jämlika villkor för alla.

Stigin2-projektet arbetar med systemiska orättvisor som gäller speciellt barn och unga. Det handlar om allt från brist på stöd i skolgången till att andelen barn med invandrarbakgrund som inte deltar i småbarnspedagogik innan förskolan är större än andelen barn med finsk eller finlandssvensk bakgrund. Många av orättvisorna drabbar inte endast barn med invandrarbakgrund utan även andra barn t.ex. ur socioekonomiskt mindre bemedlade familjer. Därmed kan effekten av att korrigera orättvisor och skapa stödsystem vara betydelsefull för ett stor antal barn.

Inom Stigin2-projektet kartlägger, systematiserar och synliggör vi systemiska orättvisor genom sektoröverskridande samarbete, via workshopar och seminarier. Vår målsättning är att skapa läroobjekt, antagligen i form av videon, där systemiska orättvisor belyses med exempel och diskussionsfrågor som kan leda till nya förhållningssätt, arbetsmetoder och system som är mer jämlika.

Vårt arbete med att sammanställa olika typers systemiska orättvisor pågår som bäst. Ifall du eller någon du känner har upplevt något som kunde klassas som en systemisk orättvisa skulle det vara väldigt värdefullt ifall du ville berätta om den för oss, t.ex. genom att skriva ett mail till mig, jenny.asplund@luckan.fi.

/Jenny Asplund, processansvarig i Nyland.